

Marina Kesleri ballett «Tuhkatriinu» tuuritab mööda Ühendriike

Tänavu 16. veebruaril esietendus Californias Arroyo Grandes Eesti rahvusballeti koreograafi Marina Kesleri ballett «Tuhkatriinu», mis loodud Sergei Prokofjevi muusikale.

Teose tõi lavale World Ballet Series, mis andis sellega kevadtalvel 67 etendust kõikjal Ameerika Ühendriikides, viimane neist toimus üle-eelmisel pühapäeval Brooklynis. Kokku on plaanitud 130 etendust, tuuri järgmine etapp toimub septembrist novembrini, kui antakse 23 etendust.

Marina Kesler, kuidas selline võimalus üldse tekkis?

Mind soovitas ühendriiklastele Kaie Kõrbi kunagine lavapartner Sergei Basalajev, kellele meeldis mu «Tuhkatriinu», mis tuli välja 2012. aastal Estonias. USAst võeti minuga ühendust 2019. aastal ning avaldati soovi, et tuleksin sinna lavastama. Kuid siis tuli vahele koroonalaine ning kõik need karantiinid, mis tegid sedasorti rahvusvahelise koostöö võimatuks. Uue kutse sain mullu sügisel.

Ja algusest peale oli juttu just «Tuhkatriinu» tegemisest?

Jah. Ma pakkusin küll ise oma «Anna Kareninat», ent nad vastasid, et soovivad ringsõiduetendusteks just kogupereballetti. Saatsin siis tutvumiseks videosalvestise «Tuhkatriinu» kümnenditagusest Estonia lavastusest.

Minult eeldati, et toon uue balleti välja paari kuuga, kusjuures töö trupiga pidi valmis saama kõigest kahe ja poole nädala jooksul.

Kuidas te nii kiiresti kokkuleppest esietenduseni jõudsite?

See läks tõesti kiiresti. Estonias valmivad uuslavastused kahe aasta jooksul: alguses on idee, läbirääkimised kunstnikuga, siis tehnikanõukogu, mida võetakse vastu poolteist aastat, ning alles seejärel saab koreograaf hakata tantsijatele samme õpetama.

USAs töötatakse teises tempos. Minult eeldati, et toon uue balleti välja paari kuuga, kusjuures töö trupiga pidi valmis saama kõigest kahe ja poole nädala jooksul.

kultuur.postimee...

Eesti Draamateater
Eesti Rahvusballett
Teater

Alguses arvasin, et see ei ole võimalik, aga siis võtsin seda kui väljakutset. Mind julgustas teadmine, et selle teose puhul on mul vajalik baas varasemast olemas: dramaturgia oli mulle tuttav ning Prokofjevi muusikat teadsin peast. Aga samas on tegu ikkagi üsna keerulise looga.

Koreograaf Marina Kesler tänavu veebruaris Hollywoodi kuulsuste alleel.

Erakogu

Marina Kesler Sündinud 22.06.1970 Koreograaf ja õppejõud 1988. aastal lõpetas Tallinna koreograafiakooli ning 1997. aastal Venemaa Teatrikunsti Akadeemia (GITIS), 2006. aastal omandas GITISes magistrikraadi 1988–2010 oli Estonia balletiartist ning 1992–2010 Tallinna balletikooli õppejõud ja koreograaf 2010. aastast töötab Eesti rahvusballeti repetiitori ja koreograafina Suuremad tööd koreograafina: «Üks päev» (2006, Tallinna balletikool) «Libahunt» (2007, Estonia) «Bernarda Alba maja» (2008, Tallinna balletikool) «Othello» (2010, Estonia) «Helde puu» (2011, Nargenfestival) «Tuhkatriinu» (2012, Estonia) «Kratt» (2015, Estonia) «Undiin» (2016, Tallinna balletikool) «Tütarlaps ja surm» (2017, Tallinna balletikool) «Carmen Loves Jazz» (2017, Saaremaa ooperipäevad) «Tõrksa taltsutus» (2017, Tel Aviv) «Kolm õde» (2018, Tallinna balletikool) «Anna Karenina» (2020, Estonia) «Tuhkatriinu» (2023, World Ballet Series)

«Tuhkatriinu» on tavaline muinasjutt – mis tas keerulist on?

Keeruline on Sergei Prokofjevi muusika. Teades seda lugu, eeldame ilmselt kõik, et sellega võiks sobida disneylandilik muusika, midagi magusat ja suhteliselt pealiskaudset. Prokofjev oli muidugi geenius ning tema pani selle loo muusikasse oma standardite kohaselt. Grotesk, nagu ta seda esitab, on nii võimas, et minul oli selle peale koreograafiat luues kogu aeg hirm muusikale alla jääda.

Ühtlasi teeb «Tuhkatriinu» lavastamise keeruliseks asjaolu, et seal on alguses pool tundi pidevalt kammerlik toapilt, nagu draamateatris. Balletis tõstavad aga publiku emotsionaalset nivood eelkõige rühmanumbrid, kui korraga on palju rahvast laval. Ma tüdinesin ka ise toapildist natuke ära ning ka sellest, et

jälle ja jälle tulevad need võõrasõed. Panin siis sinna vahele pildid, kuidas öösel viib haldjas Tuhkatriinu teise maailma.

Marina Kesleri ballett «Tuhkatriinu» USA trupi World Ballet Series produktsioonis.

World Ballet Series

Estonias tuli teie «Tuhkatriinu» välja 2012. aastal. Mil määral saab USAs näha sama koreograafiat?

Ma pidin tegema uue koreograafia, vanast lavastusest jäi alles umbes 20 protsenti. World Ballet Seriesi juhid leidsid, et minu Estoniale tehtud koreograafia on väga põnev, aga nende jaoks siiski liiga kaasaegne. Tahtsid, et see oleks natuke klassikalisem. Ja et oleks naljakas.

Ühtlasi avaldati soovi, et kindlasti oleks tegelasena laval ka Tuhkatriinu isa. Estonia lavastuses ajasin ma ilma läbi, aga ühendriiklased tahtsid laval näha klassikalise peremudeli representatsiooni. Samuti ei meeldinud neile viis, kuidas olin eelmises lavastuses lahendanud Tuhkatriinu ja tema võõrasõdede omavahelised stseenid. Taheti, et vaataja ei saaks võõrasõdede tegevust tõlgendada pahatahtliku kiusamisena. Et nad nagu kiusavad, aga tegelikult ei kiusa... (Naerab.)

Grotesk, nagu Sergei Prokofjev seda esitab, on nii võimas, et minul oli selle peale koreograafiat luues kogu aeg hirm muusikale alla jääda.

Mäletan, et ka teie Estonia «Tuhkatriinu» oli mõõdukalt koomiline.

Jah, aga «Tuhkatriinu» puhul on koomika üsna libe tee, sest valitseb suur oht minna maitsetuks. Ühendriiklaste tellimust täita püüdes lähtusin täielikult omaenese intuitsioonist ning jälgisin ühtlasi, kuidas reageerivad teatud ideedele tantsijad.

Kui lavastus välja tuli, nägin enne tagasilendu Eestisse kahte etendust ning sain kogeda ka publiku reaktsiooni, mis oli positiivne. Kuna ühendriiklased on oma reaktsioonides eestlastega võrreldes palju avatumad, on see loojale suur boonuse, sest nende tegelikku hoiakut nähtu suhtes ei pea aimama ning on täpselt näha, et mis lavastuses töötab ja mis

mitte.

Näiteks on selles balletis stseen, kus Tuhkatriinu tantsib luuaga. Ma pakkusin, et seal võiks olla vahepeal nii, et ta paneb luua põrandale püsti seisma ja teeb tiiru ümber selle. Palusin tehnilisel meeskonnal luua eeldused selle triki läbiviimiseks. Kui esietendusel tegi publik selle koha peal «aaaaaaah», sain aru, et sarnast esteetikat oleks pidanud kasutama veel rohkem.

Kumb neist kahest samale dramaturgiale ja muusikale loodud «Tuhkatriinust» on teile endale südamelähedasem?

Mind tõmbab rohkem kaasaegse keelega koreograafia poole. Tunnen, et klassika on ikkagi kuidagi liiga kammitsev. Samas pean tunnistama, et klassikalisem versioon oli kuidagi esteetilisem ja rafineeritum.

Leonardo Celegato ja Katja Sapogova.

World Ballet Series

Kuidas see sprinterlik ettevalmistusprotsess välja nägi?

Kuna mul polnud võimalik seoses tööga Estonias piisavalt varakult USAsse sõita, sain aru, et mul oleks mõistlik valmistada solisti osad ette Tallinnas kohapealsete tantsijatega ning siis videosse võtta ja USAs osatäitjatele proovis ette näidata. Printsipi osa jaoks kasutasin kehana itaallast Leonardo Celegatot, kes on Estonia nooremsolist ja võitis tänavu Eesti Teatriliidu aastaauhindade jagamisel Kristallkingakese auhinna.

Siis selgus aga, et paar tantsijat, kellega nad olid arvestanud, kukkusid millegipärast ära, ning minult küsiti, kas mul oleks võimalik üks paar Eestist kaasa võtta. Vastasin, et ühe poisi ehk saaksin, aga tüdrukut ilmselt mitte, sest Estonias on naissolistidel hetkel väga suur koormus ja tihe esinemisgraafik. Estonia andis Celegato teatud nädalateks vabaks ning ta sai teha kaasa kolmandiku «Tuhkatriinu» kevadtalvisest USA esinemistuurist.

See on päris suur koormus?

Jah, kahjuks küll! Sain hiljem aru, et oleksin pidanud tegema tehniliselt natuke kergema koreograafia. Celegato andis 25

etendust järjest, peaaegu kõik järjestikustel päevadel. See tõmbas ta ikka üsna läbi. Siis tuli teine tantsija ja võttis ta rolli üle. Kusjuures Tuhkatriinu osatäitja tegi kaasa kogu tuuri. Olgu võrdluseks lisatud, et Estonias on tantsusolistil keskel läbi 25 etendust aastas või isegi natuke vähem.

Kes seal trupis veel tantsisid?

Noored ja võimekad tantsijad Jaapanist, Itaaliast, samuti põgenikud Venemaalt, kõik väga hea kooliga. Esimeses proovis Tuhkatriinu osatäitjat Katja Sapogovat (nüüd Malkovich) nähes oli mul korra isegi hirm, et ma ei vasta koreograafina tema tasemele.

Mis tantsukompanii on World Ballet Series?

Tegu on 2015. aastal loodud kompaniiga, mis spetsialiseerunud tuuritamisele. Nende soov ja missioon on tuua klassikalise balleti nii-öelda lihtsate inimesteni, tutvustada neile selle žanri poeetikat ja ilu, pakkuda kultuurset ja harivat koguperemeelalahutust.

Kas nende poolt võiks teile tulla veel mõni koostööettepanek?

Ma juba tajun, et tuleb, aga kindlalt muidugi ei tea. Tagasiside «Tuhkatriinule» oli igatahes väga hea.

Marina Kesleri ballett «Tuhkatriinu» USA trupi World Ballet Series produktsioonis.

World Ballet Series